

Bemærkninger til lovforslaget

Det må være borgernes klare ret at vide, hvornår de står over for en person med politimyndighed. Den situation, som efterhånden har udviklet sig, hvor borgerne kan komme ud for, at civilklædte personer, der ser ud og opfører sig som en ungdomsbande, er polititjenestemænd, mens personer i uniformer, der let forveksles med politiets, blot er private butiksvagter, er en undergravelse af retssikkerheden.

Der er forekommet tilfælde, hvor sagesløse borgere har reageret på en måde, som de selv har opfattet som nødværge over for potentielle voldsmand, men som stiller dem over for en alvorlig sigtelse for »vold mod tjenestemand i funktion«. Et kuriøst eksempel findes i bilaget til lovforslaget, som er særlig interessant derved, at retten fandt, at sigtede ikke med rimelighed kunne forventes at være klar over, at det var politifolk, han stod over for. (Dommen er så vidt vides blevet stående).

Der er ligeledes forekommet tilfælde, hvor civilklædte politifolks optræden af deres uniformerede kolleger er blevet opfattet som så provokerende, at de er blevet antaget for uromagere og trakteret som sådanne, dvs. kvæstet af politiknipler (f. eks. ved de store Vietnam-demonstrationer i slutningen af 60'erne).

I de seneste år har det været stedse mere almindeligt, at civilklædte polititjenestemænd infiltrerer faglige og andre demonstrationer og blokader. I adskillige tilfælde har det givet anledning til misforståelser, som i hvert fald ikke har bidraget til at sikre ordensopretholdelsen, men har mindsket borgernes retssikkerhed. Episoden ved Steins laboratorium i september 1979, hvor en ung politiaspirant, der blev benyttet som infiltratør, og som af de uniformerede kolleger på et tidspunkt – for at sløre hans identitet – blev anholdt på en meget brutal måde, var kun egnet til at ophidse demonstrationsdeltagerne, som måtte tro, at anholdelsen var »ægte«. Der er adskillige eksempler af den slags fra de seneste år.¹⁾

Borgerne må have krav på at vide, hvornår de står over for en repræsentant for ordensmagten, og hvornår de står over for en civil og uautoriseret

voldsmand. Det har de ingen mulighed for, når de pludselig står over for en civilklædt urobetjent, som truer med en stump vandrør.

Lovforslaget vil udelukke sådanne misforståelige situationer og mindske risikoen for den ikke-reglementerede optræden, politifolk kan være fristet til i ly af det civile antræk.

Lovforslaget vil *ikke* forhindre, at civilklædte polititjenestemænd udfører efterforskningsarbejde i forbindelse med konkrete strafbare handlinger, som *er* begået, jfr. den centrale definition på efterforskningsarbejde, retsplejelovens § 742.

Det vil *heller ikke* forhindre, at ransagning eller andre politiforretninger, som indebærer, at politimyndighed udøves direkte over for personer, gennemføres af civilklædte polititjenestemænd – blot stilles det rimelige krav, at disse uopfordret skal legitimere sig, for at misforståelser undgås.

(Det bemærkes i den forbindelse, at politiets medvirken ved tvangsindlæggelse og lignende efterforslagsstillernes mening altid bør foregå i civil, hvilket desværre langtfra er tilfældet efter hidtidig praksis).

Lovforslaget får konsekvenser for uropatroljernes arbejdsform. Det hindrer sådan set ikke, at alle uropatroljernes hidtidige (legale) funktioner opretholdes. Men en rent præventiv og ikke ved konkret begrundet mistanke gennemført overvågning skal da foretages i uniform. Med andre ord: det kan ikke tolereres, at »efterforsknings«aktiviteter vilkårligt omdefinieres, således at retsplejelovens forudsætning: at der er rimelig formodning om, at et strafbart forhold *er* begået (§ 742) tilsidesættes.²⁾³⁾

Nærværende lovforslag går – som de fleste af de samtidig stillede lovforslag – alene ud på at genetablere en retstilstand, som før har eksisteret, som har haft almindelig støtte i befolkningen og de politiske partier, men som gennem de senere år er nedbrudt, uden at der egentlig har været nogen principiel diskussion om konsekvenserne.

I *dette tilfælde*, spørgsmålet om identifikation af politifolk, går traditionen endda helt tilbage til forordningen af 5. juli 1793, hvis stk. 17 i sit ind-